

Vzkaz pro armádu. Od Zborova

Je to sto let, co československé jednotky překvapivě zvítězily u Zborova. V první světové válce nešlo o přelomovou bitvu, pro moderní české a slovenské vojenství však představovala milník. Ukázala totiž, co dokáže morálka a odhodlání k boji.

Pavel Carbol

historik, Společnost Edvarda Beneše

Při tvorbě letošního státního rozpočtu se s ohledem na mezinárodní situaci a členství Česka v NATO mluvilo o navýšení financí pro ministerstvo obrany. V této souvislosti stojí za to si připomenout letošní druhý červencový den, který je z vojenského hlediska v mnohém velmi speciální. Uplyne přesně sto let od překvapivého vítězství československé jednotky v bitvě u Zborova.

Jméno vesnice Zborov, která leží na západě dnešní Ukrajiny poblíž města Tarnopole, se stalo mezi světovými válkami v tehdejší Československu legendou a mytmem. Díky uvedené bitvě totiž v podstatě vznikla samostatná československá armáda.

Z těch, kteří slavnou bitvu absolvovali, se rekrutovala řada osobností veřejného života příštích desetiletí. Lze vzpomenout pozdější generály a politiky Jana Syrového či Ludvíka Svobodu, spisovatele Rudolfa Medka nebo kontroverzního Radolu Gajdu.

Velká příležitost

V Rusku roku 1917 probíhala bolševická revoluce, stát i armáda byly ve značném morálním a organizačním rozkladu. Když ruští vojenští velitelé řešili, jak oživit ofenzivu v bojeschopnost jednotek ve frontových liniích, zvažovali větší zapojení oddílů složených z Čechů a Slováků. Ty byly tvořeny jednak krajany žijícími v Rusku a jednak zajatci rakousko-uherské armády českého a slovenského původu.

Společně utvořili Československou střeleckou brigádu v síle tří pluků, což čítalo zhruba tři tisíce pět set mužů. Vycítili svou šanci a dobrovolně se přihlásili tápajícímu ruskému velení, že povedou ofenzivu proti rakousko-uherské armádě. Chtěli tak podpořit právo Čechů a Slováků na společný stát.

To, co z nich udělalo průkopníky moderní národní armády, byla skutečnost, že do bitvy u Zborova šly pluky pod vlastními prapory a nikoliv jako součást ruského vojska. Konkrétně čeští vojáci bojovali samostatně poprvé od bitvy na Bílé hoře.

Motivací měli obrovskou, byť nad jejich vybavením musela tehdejší ministerstva obrany bojujících států asi mocně kroutit hlavami. Tito první českoslovenští vojáci neabsolvovali pořádný společný výcvik,

a ač byl červenec, nosili ještě zčásti zimní vybavení (kožešinové čapky), protože na letní se ruská armáda zkrátka nezmohla. Jejich výstroj byla nesourodá a výzbroj nedostatečná. Přesto chtěli ukázat armádě drolichu se rakousko-uherského mocnářství, že chtějí pro sebe a své současníky jinou budoucnost - samostatný stát a moderní demokracii, o které celé generace jejich předků pouze snily. Zkrátka měli v sobě něco, co se za sebevětvější armádní rozpočet nikde koupit nedá. Podařilo se jim zaskočit lépe připravené a vyzbrojené rakousko-uherské vojáky a zvítězit.

Naše první moderní národní armáda utrpěla ztrátu sto šedesáti sedmi mužů a zhruba sto jich bylo zraněno. Početnější jednotky rakousko-uherské armády v síle pěti a půl tisíce mužů ztratily několik set vojáků a více než čtyři tisíce z nich byly zajaty.

Zrození armády

V kontextu první světové války s miliony mrtvých se u Zborova jednalo v podstatě o drobnou šarvátku. Její dosah však byl zásadní. Nejenže Češi a Slováci bojovali poprvé samostatně, ale hlavně nasazovali své životy za státní útvar, o jehož vzniku se v létě roku 1917 pouze spekulovalo. Ta skutečnost udělala obrovský dojem na spojence z dohodových mocností. Britové, Francouzi i Američané získali značný respekt

k oněm odvážným mužům ze srdce Evropy. Došlo k urychlení vzniku samostatných československých vojenských jednotek v Rusku, ve Francii i v Itálii. Zrodila se doba organizovaná a motivovaná legionářská armáda o síle téměř sto tisíc mužů.

Její jednotky se postupně staly významnou silou zejména na východní frontě. Na vojenských mapách a v plánech generálních štábů se pohybovalo vojsko státu, který prozatím neexistoval. Tento fakt se stal klíčovým argumentem na první pohled možná nesourodé, ale o to více kompaktní trojice apoštolů české a slovenské moderní státnosti - T. G. Masaryka, Edvarda Beneše a Milana Rastislava Štefánika.

Vznik samostatných jednotek rozhodující měrou podpořil aktivity československého zahraničního odboje a jeho čelných představitelů. Ukázalo se, že legie jsou znakem státu, byť v danou dobu neexistujícího. Kromě nadšení a oddanosti myšlenky samostatného státu Čechů a Slováků se ukázalo, jak důležité je pro zemi střední a menší velikosti, pokud jsou její vojáci respektováni svými spojenci.

Zkrátka sebelépe financovaná armáda nevelkého státu nemá šanci na úspěch bez nezbytné spojenecké podpory. Stačí si vzpomenout na rok 1938, kdy tehdejší armádní rozpočet mohla Československu závidět ministerstva obrany mnohem větších zemí. Naše armáda však neměla v kritických chví-

lích žádného opravdového spojence. Nebo srpen 1968, kdy nás naopak vlastní spojenci přeřadili a obsadili. Za jakoukoliv hromadu peněz ze státního rozpočtu si zkrátka opravdové spojence koupit nelze.

Po morálce, vlastenectví a podpoře spojenců se třetím faktorem, který zúročil zborovský úspěch, stalo vedení celé akce. Nelze opomenout osobnosti jednotlivých veličích důstojníků. Těmi hlavními však byli již zmínění Masaryk, Beneš a Štefánik.

První coby lídr exilové akce a posléze premiér prozatímní vlády, druhý v pozici ministra zahraničních věcí a třetí jako ministr války v té době pouze virtuálního státu. Osobně a neúnavně zcestovali tehdejší válčící svět. Navštěvovali formující se československé vojenské jednotky a povzbuzovali vojáky.

Jednali také s nejvyššími představiteli spojeneckých mocností a jejich armádními veliteli. Své argumenty pro vznik státu Čechů a Slováků opírali nejen o své vyjednávací a politické schopnosti, ale rovněž o legionářské jednotky. Vznik naší moderní armády byl tedy podmíněn i výjimečnou konstelací vůdčích osobností, které měly globální přesah a význam. Těšily se totiž respektu mocných politických kruhů tehdejšího světa.

Zborov a současnost

Po sto letech od zborovské bitvy se vedou, bohužel, další války a svět čelí novým bezpečnostním hrozbám. Legionáři od Zborova by se leccemu asi hodně divili. Užasle by četli o armádních zakázkách z posledních desetiletí. O padácích, co se neotevírají, o ministryni obrany, která za nic v podstatě nenesla odpovědnost, či o jakémsi panu Dalíkovi, jenž nakupoval armádní techniku. Dumali by jistě i nad středním rozhodnutím Sněmovny, že občané Česka mají mít ústavním zákonem zajištěno právo držet a nosit zbraň na obranu státu, i když je to v době mezikontinentálních zbraní možná trochu retro.

Asi by je nevykolejila informace, že současný ministr obrany je původní profesí herec. Uzemnila by je však suma, která je ve státním rozpočtu vynakládána na armádu, ať už bude v příštích letech navýšena jakkoliv. Co by kvitovali s potěšením, je fakt, že jedním z nejvyšších velitelů NATO je český generál Petr Pavel.

Pro hrdiny od Zborova by naše armádní současnost byla zkrátka velmi složitá. Jistotu by však našli v tom, co jim pomohlo před sto lety stát u zrodu samostatné československé armády. Morálka a motivace k boji, opora mocných spojenců a osobnosti v čele státu. Bez tohoto základu je armádní rozpočet jen teoretickým účetním výkazem. Přejme všem, kteří dbají o bezpečnost republiky, aby na to nezapomínali, a to nejen s ohledem na hochy od Zborova.

Foto: ČTK

Sobotní zápisník z Malé Strany

Miroslav Korecký

● O prázdninách nebývá ve Sněmovně ani noha, a tak si vybírá dovolenou i personál **několika parlamentních hospod**. Oddělení gastronomie rozeslalo všem poslancům přesný rozpis, která nálevna je kdy zrovna otevřena: vyjma druhého červencového týdne, kdy je ještě schůze, bude v provozu **obvykle jen jedna**. Zprávu poslancům symbolicky zvěstoval šéf oddělení gastronomie **Josef Nevečeřal**.

● Platforma Spravedlnost a inovace (SPIN), což je partička **politických všudylků** jako Michael Kocáb, Jan Ruml, Táňa Fischerová či Jiřina Šiklová plus pár **mladých kavárenských revolucionářů** typu Jiřího Mádl, představila Několik vět 2017. V partajích teď propukla absolutní panika, aby se je snad tato platforma před volbami nerozhodla **otevřeně podpořit**, protože to by byl zaručený polibek smrti.

● Vojtěch Filip při představování kandidátek KSČM zdůraznil, že nepoužívá **slovo lídr**, ale **vedoucí kandidát**. Zvyk je železná košile, s různými kandidáty členství v partaji, kandidáty politbyra či kandidáty předsednictva ÚV má soudruh předseda **z KSČ od roku 1983** dobré zkušenosti.

● Ministr zemědělství Marian Jurečka si stříhl v **Olomouci půlmaraton**. Doběhl živý, zdravý a šťastný, ale čas 03:00:39 svědčí o tom, že už opravdu dost dlouho vyseďává **víc v kanceláři než na traktoru**.

● Andrej Babiš řekl, že jako ministr financí stráví s **paní Vilkovou**, zástupkyní nájemníků, kteří se domáhají privatizace bytů v pražské Písnici, více času než **s vlastní ženou**. Na podobné věci by si měl dávat pozor, protože jako hlavní aspirant na post příštího premiéra vstupuje na půdu, která je z hlediska **pevnosti partnerských svazků** krajně riziková.

● Vítězslav Jandák se rozloučil s kolegy ve Sněmovně, protože narychlo **složil poslancecký mandát** a přesunul se do role radního v Radě Českého rozhlasu. Udělal to písemně, e-mailem, možná chtěl **ušetřit za rozlučku**. Pozdrav rozeslala poslancům jeho asistentka Berill Mascheková. S kým teď platinová blondýnka, bývalá **pravá ruka Davida Ratha**, spojí svou další pracovní budoucnost, není zatím známo.

● Asi **největší trvalka české politiky** je minulostí. K 30. červnu odešel ze Sněmovny její kancléř **Petr Kynštetř**. V parlamentu pracoval 34 let, v nejvyšší funkci 26 let. Nastupuje **Jan Morávek**, pobočník šéfa komory Jana Hamáčka. Morávek proslul tím, že si před časem proti zvyklostem vydupal **hned dvě služební auta**, takže asi ve Sněmovně nastává věk hojnosti.

● Devět z deseti českých psychiatrů pobavil - a **profesně zaujal** - výrok Vojtěcha Filipa, že se Milada Horáková přímo u Gottwalda **ucházela o vstup do KSČ**. A teď tu o rudé Karkulce, soudruhu!

Spisovatelé v MF DNES

Obrácení Ferdyše Pištory aneb politické prozření

Vlastimil Vondruška

Tenhle sloupek naplňují úvahami spisovatele a měl by se zabývat tím, co stojí mimo pozornost novinářů. Občas jsem sice zadání porušil a napsal o vlastenectví či genderu, ale nikdy jsem se nemínil věnovat politickému pinožení. Jenže nedávno došlo k události, která svou komičností klidně zastíní i mou politickou satiru Strana štěstí.

Naše dosud největší (alespoň podle poslanceckých mandátů) politická strana se rozhodla, že změní myšlení. Jako pamětník si vzpomínám, že totéž udělali komunisti po nástupu Gorbačova. Rázem všichni staří soudruzi mysleli nově, jinak a progresivněji. V Dikobrazu tehdy vyšel vtíp, v němž opravuje automechanik auto, u něj stojí funkcionář s obligátní aktovkou v podpaží a rozčiluje se, že oprava ještě není hotová. A automechanik mu říká:

„To víte, soudruhu, opravit motor, to trvá pár hodin, to není jako změnit myšlení.“
Leč zázraky se prý dějí. Nedávno k němu došlo na sjezdu ústředního výkonného výboru oné politické strany. Jde o partaj vládní, jíž podle slov jejího dnes již bývalého předsedy vděčíme za vše dobré, co vláda udělala. Výhradně jí. Koaliční partneři jsou hmyz, který jen překáží a na ničem zásluhu samozřejmě nemá.

Navzdory tomu volební preference oné straně klesají. No řekněte, není to k uzoufání? A přitom ona dělá pro své voliče, co jen může. Kolik zákonů vymyslela, kolik regulací zavedla, kolik peněz rozdala, a nic! Prý neumí své výsledky prodat a národ se mylně domnívá, že vše jsou zásluhy jiných. Voliči to nechťjí pochopit a preference klesají dál. Ani šarvátko hodná uličníku na pískovišti nepřinesla své ovoce. A co nejhoršího, nejvyšší politická hlava pomazaná sama propadla bezradnosti.

A tak nezbyvá než přikročit ke změně. Ze střídačky nastupují osvědčení borci, sice žádné nové tváře, ale zato prý budou

nově myslet. Tak třeba podle aktuálního lídra by strana neměla lidi buzerovat regulacemi. Všichni, kteří téhle myšlenky na sjezdu přikyvovali, ty regulace v posledních letech zaváděli. Kdo jiný, oni přece byli nejsilnější silou v parlamentu. Ovšem najednou prozívali. To nově myšlení!

Jenže byrokracie je mrcha nezníčitelná. Před nimi ji slibovaly omezit i jiné strany, ale během jejich vlád se počet úředníků zvyšoval, vše bylo stále složitější a stálo to velké peníze, které se rozkradly formou různých projektů, databází, analýz a koncepcí. I tyhle strany teď prozívaly a chtějí to zjednodušit. Být Kosmou, napíšu: „Žid Apella nechť tomu věří.“ Pro upřesnění, tím uzavírá Kosmas ironicky pasáž o tom, že Libušín kůň sám našel zázrakem cestu k Přemyslu Oráčovi.

A co nádherný slib, že pokud dáme hlas oné dosud vládní straně, zvýší se průměrná mzda na grandiózních 40 tisíc měsíčně? A možná ještě více. Samozřejmě až několik let po volbách, takže se to dá dnes těžko ověřit. Proto můžeme slíbit všechno.

Žádná strana peníze nevydělává, takže nemá co rozdávat, ale umí to prý zařídít investičními pobídkami. Realita státních dotací a úřednického dohledu je taková, že reálnou ekonomiku spíše brzdí, podnikatelé si vždy uměli poradit lépe vlastními silami. Ptám se tedy, z čeho chce politická strana slíbené mzdy zajistit?

Může vyšší mzdy firmám nařídít, ber kde ber, to politiky nezajímá a podnikatelé budou poslouchat! A pokud ne, politici té strany je postaví na pranýř, prohlásí podnikatele za parazity, a když na to přijde, naválí na ně tolik fiskálních povinností, že se raději dají zaměstnat. Protože tahle strana doufá, že se zaměstnanci dají lépe ovládat.

Jinou možností, jak zvýšit průměrné mzdy, je vysoká inflace. Byly časy, kdy jste v poválečném Německu platili za rohlík 10 tisíc marek a neptejte se, jaká byla průměrná mzda! Neustálý růst státního dluhu je tragickou cestou, jak dosáhnout inflace a pak se pyšnit zvyšováním mezd. Nikde se už neřekne, že si za ty peníze ve

skutečnosti pořídíme méně než předtím. Poslední možností, jak zvýšit průměrné mzdy, je radikální nárůst platů politiků, přidá se i úředníkům, soudcům, aktivistům. Statisticky si tedy národ polepší, i když jinak zstanou ti chudí na svém. Jistý italský matematik ironicky napsal, že mírou blahobytu je, pokud na jednoho člověka připadá denně polovina pečeného kuřete. Jeden člověk sní celé a druhý si ani nekousne.

Jako spisovatel věřím, že nápady oné politické strany byly žert, námět na satirický kabaret a že je nemysleli vážně. Ale pokud je mysleli vážně, není to vlastně jejich chyba. Proč by někdo nežil bezpracně jen slibováním, pokud jsme ochotní ho za to dobře žít? Ta chyba je totiž v nás. Uvěřme-li v nadcházejících volbách nereálným slibům, pak se nedivme, co se bude dít. Lidstvo však bohužel opakuje stále stejné chyby, a proto nevěříme, že si někdo vezme z téhle úvahy poučení. Proto jde o sloupek literární, neboť nikoho k ničemu nenabádá.